

מאת יקרת השבת

יו"ל ע"י ישיבת חיים של תורה - לובלין פניהק ירושלים ת"ו - בראשות הנאון רבי מנחם יאנוע שליט"א, תלמידו של מרן פוסק הדור בעל ה"שבט הלוי" זצוקלה"ה

משיחותיו של מורינו ראש הישיבה שליט"א

מי אוהב את השונאים שלו?...

"וישב יעקב... אלה תלדות יעקב יוסף בן שבע עשרה שנה". אמרו חז"ל: תולדותיהם של צדיקים הם מעשיהם הטובים. ויש לפרש, שהבנים החולקים בדרכיהם הטובים הם עקר תולדותיהם. כי בשהבנים חולקים בדרכיהם הטובים של הוריהם, אזי יש נתיבות להורים ולמעשיהם בעולם הזה.

בקשתו של דוד...

ועל הדבר הזה התפלל אבותינו ורוענו הקדושים, כמו שהתפלל דוד מלכנו "אנודה באהלק עולמים". והגמרא (במות צ) שואלת: וכי אפשר לגור בעולם הזה לנצח, תרי סוף כל אדם שעולה לעולם הבא, וכמו שדוד בעצמו מסים פסוק זה ואומר: "אחסה בסתר כנפיד סלה", שזה מדבר על עולם הבא, אי"כ היאיר הוא מבקש לגור לעולם באהל של ח', שזה ביהמ"ד בעולם הזה הנקרא "אהל עראי"?

התפלה שהתקבלה בכל העולם...

אלא, שהרי כל ת"ח שאומרים דבר שמועט מפיו בעולם הזה שפתותיו דוכבות בקרב (במות צ), נמצא, שדוד מלכנו התפלל לא רק על בניו שילכו בדרכיו, אלא גם שקלל ישראל וילכו בדרכיו הטובים, שגד נקרא שדוד חי לנצח.

ובאמת נתקבלה תפלתו של דוד, כמו שרואים שהרבה מדברי חז"ל בגמרא ובמדרשים מוסדים על פסוקי התהלים, כי בספר התהלים יש גם תורה וגם תפלה. ודוד התפלל ובקש מה' שכל העוסק בתהלים יחשב לו כאלו עוסק בדיני נגעים ואהלות (ילק"ש תהלים א).

יוסף הצדיק ממשוק את השושלת...

וביצחק כתוב באריכות: "ואלה תולדות יצחק בן אברהם, אברהם הוליד את יצחק", ופרשו חז"ל להוציא מלבן של הליצנים. ועדין קשה, שלכאורה היה אפשר להוציא מלבן של הליצנים, ע"י שיכתב בו: "ואלה תולדות יצחק אשר ילדו אברהם"? אלא, ללמדנו שיצחק היה בנו של אברהם - שהיה חולץ בדרכיו ולא הסתפל על שום דרך אחרת חוץ בדרך אביו.

נפח ברפת יוסף על ערבייו...

כיוצ"ב בפרשתנו: "אלה תולדות יעקב יוסף" - כל

מה שארע לעקב ארע ליוסף, וכמו שיעקב היה נאמן מאד לקריות ואפלו ללבן, כך יוסף היה נאמן לכלם, אפלו לבני לאה ששנאוהו.

כמו שכתוב עליו: "היה רעה את אחיו בצאן", והפסקא אומר דרשניו מה הפרוש שרעה אותם בצאן, וכי אחיו נחשבים בצאן חז"ל? אלא שהיה מנקה את הטוב שבאחיו על די הצאן, והיאך? ע"י שהיה אומר: ערף ראובן שמעון ולוי וכי עלי כפי לבטל את שנאתם בלפי, והיה מביא עליהם קרבנות ושזה פדגמת דיני ערביין שנצטוו עליהם אח"כ בפרשת תזרה.

המתיקות שבחיות...

ובשהיה מנמח את אחרי הקרבן היה בא לידי הערבה לאחיו, מתוך שהתבונן בקה, שבעם שהתבחה מועילה לאדם, שעליה נושאים משאות ועל ידה נוסעים ממקום למקום, ודרך יש לנו בשר לאכילה, חלב לשתיה, עור וצמר ללבוש - כך גם אחי שאבי ממשולם לכהמות וחיות: והודה לארצה, ויששכר לחמור גרם, נפתלי לאילה שלוחה, דן לנחש - אני מקבל מהם טובות רבות, שעל ידם אני נשפל וזכה לענה, וכך אני נשמר מן קנאה ונשאה.

שירת יוסף...

ובן יוסף היה נאמן לבני השפחות אע"פ שהיו בזוים בעיני אחיו, והיה מועדם ומחזק את לבם, השבור מבחיונותיהם של בני הגבורות, ע"י שירה. ולכן נאמר עליו: "והוא נער את בני בלהה ואת בני זלפח" - "נער" מלשון יד, ושירה, ובן, שהיה רועה אותם בענה בדרך נעריה.

הלומות מתוקים...

וכמו כן עם שאר אחיו היה מדבר דברי הלומות וכושלים, כדי להעביר להם דרך זה את נבואותיו, "ויחלם יוסף הלום.. והנה אנהנו מאלמים אלמים בתוך השדה והנה קמה אלמתי וגם נצבתי והנה תסבית אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי... ויחלם עוד הלום... והנה השמש ותחיה ואחד עשר בוכבים מושתחיים לי". יוסף הבין שמרמזים לו משמים בהלומותיו את ערכם הגדול של אחיו, שהם עומדים סביבו באלומות וכוכבים ותומכים בו ומסיעים לו.

תוכן הגליון

- א. מי אוהב את השונאים שלו?..... א
- ב. מתיקות הנסים - סיפור..... א
- ג. מתיקות שיהי..... ב
- ד. מתיקות הנהגת ה' עם עבדיו..... ב
- ה. מיני מתיקה לילדים..... ג-ג
- ו. מתיקות הנאמנות בכל מצב..... ג
- ז. מתיקות ימי החנוכה..... ד
- ח. מתיקות המים ואש נרות החנוכה..... ד

מתיקות הנסים

איך התפרסמה לכלם הקנאה שבלב?...

שמי קלמן, ואני גר בסמיכות לשכני ר' הושע (שמות משאלים). הושע נחן במדות טובות מאד וגם בעשירות גדולה, ואילו אני אמנם פקח יותר ממנו, אבל לא זכיתי לעדינות וחטוב לב שלו, ואף אני עני ורש.

תמיד קנאתי בו מאד, בראותי את משפחתו ברוכת היקדים ואת ביתו המפאיר בעל שתי קומות, ואת מודותיו הנפלאות המפארות אותו.

לכן השתדלתי תמיד להראות לו שאני מצלח יותר ממנו, הייתי נכנס אליו בשעות הערב עם קצוות החשוף, או יחודשי ר' חיים מבריסק, ואומר לו איזה שטיקל תורה, והייתי נהנה לראות היאיר הוא אינו מצליח להבין זאת ואילו אני מבין, והוא בענות חן היה אומר לי: אמנם אינני זוכה להבין את הדברים כל צורךם, אבל אני סומך עליך שאתה דן דין לאמתה של תורה, וכשהייתי שומע כל פעם את דבריו הכלול, שוב הקנאה הייתה גואה בלבי לגלות את טוב לבו הגדול, ולא מדבר בקנאת סופרים אלא קנאה של צדו עין...

כשבתו הבכורה של הושע הגיעה לפרקי שדוכיו, יצר הרע חסית אותי לנבות את קנאתי בו, ולגדע את שמחתו והצלחתו...

הכרתי איזה בחור למדן וירא שמים, אלא שהיה לקוי במחלת נפש קשה, והיה מטפל בתרופות ומצבו לא היה נפר עליו, נגשתי להושיע במסכה של אה אהבה, והצעתיו לו את הבחור הזה לבתו, כשאני שופע עליו אל כל השבחים שבעולם, מתוך הדגשה שאני מכיר בבחור שלם בתורה ויראה, והוספתי לשקר במצח נחושה, שאני יודע בברור שהוא בחור בריא וחזק בגוף ונפש.

והוספתי לומר לו שאני שום צדף לעשות ברורים, כי הוא יכול לסמוך עלי שאני מכיר אותו בברור מקרוב. הושע נתן בי אמון מלא, ונגש לשדוד הזה, ותוך שלשה שבועות התקיים היוארט בביתם, השתתפתי בשמחה פשלפי עולץ בקרבי על הבור שפריתי לשכון שתמיד מחליש את דעתי בהצלחותיו, כשאני מפצה את המצפון שלי, ש"לא יקרה כלום אם יהיה גם לו קצת התמודדות בחיים..." כמובן בסוף היוארט

המשך המעשה בעמוד ד'

הפריש שנענש על כך אלא שה' ניסה אותו האם יוכל לעמוד בנסיונות הללו של אותו הפרנסות שמצא באהיו כדי שעל ידי זה יוכל לתקן את ההפרנסות הללו שבהם:

יוסף נהיה אביר מן החי...

על אביר מן החי - הם שהטו שעיר עזים, הינו אחרי שהוא השתדל לתקנם במדה זו של אביר מן החי ה' נסה אותו בקב שהם ורקודו לבד ושהטו שם שעיר עזים, וישבו לאכול להם ללא רחמנות על יוסף שעמד בין היים למות. והנפיון בזה ליוסף גדול מאד, שהוא ניסה לתקן את מהותיהם של אחיו בענין אביר מן החי וכעת הם עושים בענין אביר מן החי עליו בעצמו ומשפילים אותו. אבל הוא קבל עליו דין שמים באהבה, ושתקו

אויב העבדים נהיה עבה...

על מה שאמר לאביו שהם יקראים לבני השפחות עבדים - נמפר לעבה ונדאי שעשה טוב בקב שספר זאת לאביו שהרי בעון זה שקראו לבני השפחות עבדים, הוריד ה' את עמו למצרים (פסוקא בפסיקתא רבתיא) אלא שה' עשה אותו בעצמו לעבד והיו פלם קוראים אותו 'עבד' וה' כחן אותו בזמנים אלו, האם הוא מתרעם על כך שאחרי שהוא רצה לעשות טוב לבני השפחות שלא יקראו אותם עבדים, בעת הוא בעצמו נהפך לעבד.

הנפיון - בכוחות של האדם...

וכך כל אחד רואה בעצמו פעמים רבות, שהוקא בדבר שהוא משתדל לעור לאהרים, מגו בפרנסה או בשדוכים, דוקא הוא בעצמו מתנסה בזה, שה' מונע ממנו בעצמו את אותה טובה, וזה כמו האבות הקדושים שעשו הקדים לבלם ועורו לאנשים לגדל ילדים בדרך ה', ודוקא הם היו עקרים, ובתהלה ה' הביא לאברהם בן רשע - וישמעאל, ורק בגיל מאד הביא לו את יצחק, כי ה' מנסה בזה את האדם שאוהבו האם יתרעם עליו בעת שמתנסה, ונדאי שכרו הרבה מאד.

יוסף יוסף את דבתם רעה אל אביהם, וישאל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו, ומשמע מרציפות הפסוק שהוקא מפני שיוסף הביא את דבת אחיו לכן אהבו אביו, וביותר יש לדיק בלשונו: וישאל אהב את יוסף מכל בניו, שמשמע שיעקב קבל את דברי יוסף ועל כן אהב אותו מכל בניו, שבהם נמצאת דבה.

יוסף מדבר לשון הרע?

וכן משמע שקבל יעקב את הדבה שהביא יוסף על אחיו, שהרי אמר כמה דיבות עליהם, ולא גער בו אביו כשאמר את הדבה הראשונה וכמו שנער בו על הלומותיו. וצריך להבין, היאד יוסף שהיה 'בן חכים' לעקב וקבל ממנו את כל תורתו וחקל בדרךיו - דבר לשון הרע והיאד יעקב קבל לשון הרע?

היאד יוסף ראוי למלכות?

הוא'ל אומרים, שיוסף לקח פנגד ג' העברות שספר לאביו שראה באחיו, ולכאורה קשה, מדוע א"כ פפוף נעשה יוסף למלך, וכי הוא נשכר? ורש"י כתב שיוסף היה מביא דבה על בני לאה שאינם בני אמנו וצריך להבין, וכי יוסף בעל מדות רעות כאלו לכפר לשון הרע על בני לאה מחמת שאינם בני אמנו?

אלא שבדאי יוסף לא הטא, אלא שרצה לתקן את מהותיהם של אחיו, שאע"פ שבדאי לא הטאו כלל, כמו במעשה יהודה ותמר שבדאי לא היה הטא בזה, כי היה זה קדם מתן תורה, אלא בלפי חוץ הדבר היה נראה כחטא. כך גם יוסף רצה לתקן באחיו, מה שבלפי חוץ היה נראה שהם חוטאים.

הנבוא אישית בנסיונות...

וכיון שיוסף נהיה חשופט שלהם וטען לאביו שאחיו נכשלים בג' דברים: שאוכלים אביר מן החי, קוראים לבני השפחות עבדים, וחרושים על העריות - לכן בשלשתן לקח. ואין

רבנו של עולם, ופנו ללכת בדרךים הטובים בעינינו, ונעמיד בזה העולם הורות ישרים מברכים שילכו בדרךינו הטובים, וכך נזכה שיהיה לנו ולמעשינו השארה נצחית בעולם הזה, וכך יתקיים בנו מה שהתפלל דוד מלכנו: 'אגורה באהלה עולמים אחסה בסתר בנפיה סלה'.

רחם עלי, וחנני במדת הענוה, כיוסף הצדיק שהלה בדרךי יעקב אביו והמשיך את דרכו הטובה, והיה מעריך את כל אחיו אע"פ ששנאוהו, והיה משמת את בני השפחות ומכבדם, אע"פ ששאר האחים בזו אותם.

אנא ה', ובני ברחמיך לנאמנות אמתית אליה, ולא אתרעם על מדותיה, ואף אם ח"ו תנסה אותי ותמנע ממני איזה טובה, אע"פ שאני בעצמי משתדל שיהיה טובה זאת לאחרי, אשאר נאמן אליה, ואלמד מיוסף הצדיק, שהשתדל לתקן את מעשי אחיו שלא יכשלו באביר מן החי, עריות, ולקרות לבני השפחות עבדים, ואתה נסית אותו שלקה ונתנסה בשלשת דברים אלו ולא התרעם עליה, ועל ידי זה הבין את הנפיון שבדברים אלו, והבין לבלם של אחיו ושאר כל בני האדם, וכך נעשה ראוי להיות מנהיג.

אנא מלך רחום וחנון, ובני למדת הנאמנות, כמו שבמעשה תמר שאף על פי שבששמע מכף יהודה פסק בחומרה לשורפה, בכל זאת כשנתגלה לו שהקלוז שיד' לו, הודה על כך ולא בוש, ואלמד מדוד מלכנו, שבשחוביחו נתן הנביא, מיד הודה ואמר 'הסאתי לה', בן אני אודה על פשעי ואתקן ארחותי.

אבי שבשמים, ובני לעסק בתורה לשמה ללמד על מנת ללמד לאחרי, וארכש מלמודי מדת החסד, שהרי תורה שאינה כזאת אינה נקראת תורת חסד (ספח מט:). ובעת שאדליק את נרות החנכה, תחנני במתנת התורה הדומה לאש; וכשם שגרות החנכה מנחים ברשות הרבים לזכוי הרבים, בן אטיב תמיד לרבים ואשתדל לזכותם בתורה ומצות; וכשם שהאש מאירה ומתפשטת ונאחות בכל דבר, בן תורתית תפשט ותאיר לכל בית ישראל, אמן סלה.

מייני

יוסף הצדיק ראה שאחיו אוכלין אביר מן החי במפרנסת, וספר זאת לאביו, משום שסבר שלא ראוי לאחיו הקדושים לעשות זאת אע"פ שזה בהמה המפרנסת, כי התורה מלמדת אותנו להפיר טובה לבהמה עד כדי שמתר לאדם לומר לבנו בין גרפת המוציא לאכילת הלחם זביל לתורא' - הינו ימן לבהמה לאכול, כי כל האכל בא מהבהמה שהיא חורשת את הקרקע לזרעה בחטה, וממנה יש לנו בשר חלב וגם מלבושים, לכן עלינו קדם להפיר טובה לבהמה, ורק אח"כ נוכל להפיר טובה לה' בברכה על האכל.

ולכן טען יוסף, שאם האחים הקדושים לא יזהרו ביותר שלא לצער את הבעלי חיים, עזולים הם לזלזל גם בבניא, כפי שאכן היה אח"כ שקראו לאחיהם בני השפחות - 'עבדים', ואח"כ אף נחשדו בעריות, כי המזלזל בבני אדם עזול לכל חטא.

וכיון שבפני יוסף לתקנם במדות אלו, נתנסה בהם משמים: על אביר

להכין את הוילת...

זה עשה זאת שיוסף נהפך לעבד גם כדי שיוסף יבין את ההרעשה של השבטים מדוע קראו לבני השפחות עבדים, כי כשהיה מוגדל שער בלא רחיצת הגוף שנים רבות היה לו צער גדול או אז שאלו ה: איך אתה קורא לעצמך? והשיב: אני עבד! אמר לו הקב"ה: בעת אתה מבין מדוע ארוך קראו לבני השפחות עבדים! כי בתור אחים גדולים

כפי שעשה כשעלה לגדלה - שכלכל את אחיו והנהיגם ברחמים.

ולכן 'וישראל אהב את יוסף מכל בניו כי בן זקנים הוא לו', הינו שמחמת שיוסף עוסק לתפן את מדותיהם של כל אחיו, לכן יעקב אהבו. יוסף נחשב 'בר חיים לו', כי מחמת שבכסף מאד לשפוט את אחיו ולהשליטם נתן לו ה' חכמה גדולה לשפוטם פראוי.

שהמנהיג שמקים לעמו ינהיג ברחמים ולא ביד קשה, ויבין את הכני אדם, ובחכמה ובתבונה גדולה יתפן את מדותיהם ויהלצם מדרכים עקלקלות.

ואכן, על ידי זה הבין יוסף היטב את אחיו, גם מקד שנהיה עבד זכה לשפלות גדולה, ועי"ז הבין אפילו את פוטיפר שמתעלל בו, שהבין שפוטיפר עושה לו זאת מכיון שהוא תחתיו. וכעת הוא הבין היטב את כלם ויכל להיות מנהיג הגון,

הם רואים אותם כעבדים, בשם שאתה בעת רואה את עצמך כעבד! וכל זאת משום שה' רצה שהוא יבין את היצר הרע שהיה לאחיו לקרא לבני השפחות עבדים.

הלמוזים של יוסף...

ובין שהשד באחיו 'בעריות' - התנסה באשת פוטיפר גם זה עשה לו ה' כדי שיראה שנסיון זה קשה, וכך יבין את אחיו, וכל זאת משום שה' רצה

מתיקות הנאמנות בכל מצב...

נאמנותו, כפי שאכן עשה שכשנפטר ער שאמר יהודה לאונן לישא את תמר ולהביא ממנה בנים על שם ער בנאמנות לאחיו, וכזה הדש יהודה מצות יבום.

והתורה מדגישה שאונן נמנע מלקיים זאת, להראות לנו כמה גרועה היא חסר הנאמנות, שמהמת שלא רצה לטרה לגדל ילדים שאינם על שמו ודאג להנאתו בלבד, לכן המיתו ה'. כי הוין מעקר העון אף זה היה 'רע בעיני ה'', ובדין המכרוב ליבם, שהיבמה מכזה אותו ויורקת בבניו, כך באן ה' תבע את עלבון אחיו.

יהודה מתפן את הטא מכירת יוסף...

ואח"כ התורה מספרת מה שנגלגל ה' שיהודה בעצמו ישאנה ויקים בה מצות יבום, והוא התנהג עמה בנאמנות כשהודה על האמת ובטל את דין השרפה ממנה. וכן כששלה יהודה את גדי העזים, התפן בזה לתפן את הטא ששחטו שעיר עזים במכירת יוסף, שזה הפך הנאמנות לאחיהם, שענתה הוא שולח גדי עזים מתוך נאמנות לאשה שמקדשה.

שברבות הימים כשיצא פסק הדין מכל בתי הדין במשך הדורות שאסור לקבל מואבי ומואבית לספקם בנחלת ה', ולפי זה רות, ונכדה-נכדו דוה אינם בשרים לבא בקהל - זכה שבית דינו של שמואל הרמתי בטלו פסק זה, ופסקו שרק מואבי אסור לבוא בקהל ומואבית מתרת.

וכשם שיהודה הודה על האמת, כך זכה שדוד נכדו אף הוא הודה על האמת. שבשעה שנתן הנביא הוכיחו על מעשה בת שבע, מיד נפל על פניו ואמר: הטאתי לה! ויחיד שהטא לומד ממונו דרכי תשובה. וכן כל חיו היו מקשה אחת של 'הודאה' להשם יתברך.

מי חדש מצות יבום?

כל פסוקי התורה מלמדים אותנו נאמנות, כמו שרואים בפרשתנו שמתחלה במעשה יוסף הצדיק ומפסיקה בפרשת 'וירד יהודה' וחזרת לפרשת יוסף, כי ממכירת יוסף נעשה 'וירד יהודה' - שירד יהודה מפורנתו במדת הנאמנות בכך שלא היה נאמן ליוסף ומכרה, ולכן זמן לו ה' את מעשה תמר לתפן בזה את

ידד הקלף הרוט במטה יהודה...

'ויחי בעת ההוא וירד יהודה...'. יהודה פסק על תמר מיתה בשרפה, ואז היא שלחה אליו את החותמת, המטה והפתילים, ובכך היא רמזה לו שלא יכחיד אותה ואת בנה, כי לבן הזה יש את החותמת של מלך המשיח וממנו יושפת משה בית דוד, ואל קד להכחיד אותו ואת 'פתיליו', שזה זרעו הקדוש בית דוד.

מעשה תמר סימן לרות...

וכאן היה נסיון גדול ליהודה להתנהג בנאמנות ולהודות על האמת, ואכן התחוק ואמר: 'צדקה ממני', ובכות זה נתן לו ה' את רות שצדקה בורעו - שבשם שבדבר הזה שלא היה ישר כל כך עשה יהודה מעשה גדול שהודה על האמת - כך זכה לצדקת הגדולה, רות, שאף היא באה בדרך לא כ"כ ישרה - ממואב, שהיא אמה שלא מקבלים ממנה גרים אלא גירות.

יהודה - אב בית הדין...

ומכיון שיהודה בטל את פסק הדין של שרפת תמר אע"פ שכבר יצא פסק זה מבית דינו, עמד לו הדבר

מתיקה לילדים

מן החי', שחטו אחיו שעיר עזים בעת שצדקוהו לבור ואכלו לחם בלי לרחם על יוסף שעומד בין חיים למות, ובזה נסחו ה' אם יתרעם על מדותיו, והוא באמת שתק וקבל דין שמים באהבה.

על שיקוראים לבני השפחות עבדים, לעבד נמכר יוסף וישב בבור בית הכלא, וזאת עשה לו ה' כדי שירגיש את הלב של אחיו שיש להם נסיון קשה לקרא לאחיהם עבדים, שכן כשישב יוסף מבזה בבור הבין שהוא נקרא עבד, וכך הבין את לב אחיו שאף הם רואים את בני השפחות, כמו שיוסף רואה את עצמו בעת בבור.

ועל שיקשודין בעריות' נתנסה באשת פוטיפר כדי שיבין את הנסיון הגדול שבזה, וכך הבין את לב אחיו, ואף הבין את פוטיפר שכיון שרואהו משפל תחתיו לכך הוא רודה בו, ובין שיוסף הבין את לב הבריות נעשה ראוי להיות מנהיג.

בית המקדש מאיר לבחויז...

והיונים לא רצו שנלמד באפן אמתי שנה, אלא כפי התרבות שלהם, ותלמי המלך תרנב את התורה ליניתי, כי רצה שמלמד התורה יסיקו מסקנות להתנהגות כתרבות יון ולא כדרכי אבותינו הקדושים, והנה ביהמ"ק מפורתו להאיר לכלם את אור ה', והדבר העקרי שהיה מאיר לעולם הוא המנונה, שגרותיה היו מאירים לעולם, תאיר גרי ה' אלקי כמ"ש "כי אתה יגיה השכי", וכו' וצריך? אלא לבאי עולם שור ה' והחלונות צרות מכפנים והראות שהמנונה מאירה לעולם ולא להפך.

מגלים את הנרות הפוך מהיונים...

ולכן כשאנו מדליקים נרות הנבנה, לזכר את גם פך השמן והנפסים הגדולים שהיונים נצחו - אנו מדליקים אותם בחוץ, כדי לזכר שדעתנו הפוכה מדעת היונים, שבאמת

מצות נר הנבנה, נתקנה להניחה בחוץ ברשות הרבים כדי לפרסם ניסי ה' לרבים. לכאורה קשה, מדוע מצותה להניחה בחוץ, הרי בפסח, המצוה לעשות זכר לנס יציא"מ כל אחד בתוך ביתו, ולאכל את הפרך פסח, המצות והפורר בתוך הבית, א"כ מה נשתנו נרות הנבנה שלא נתקן להניחם בתוך הבית, הרי ראוי להיות 'נר איש וביתו' וכל אחד יפרסם את הנס בביתו?

היונים נלהמים בהמה...

אלא שעלינו להתבונן מה היה הנס הגדול בהנבנה: היונים נזרו שלא לעסוק בתורה, והפרוש בזה הדנה התורה היא הרי 'תורת חסד', המביאה את לומדיה לידי אהבת ה' חסד ומדות טובות, כמו מצות ערוכין שמלמדת אהבה ואהדה בין השכנים שמשותפים בארחה בשביל האהדות.

וכמו שאמרו (פסח טו): מאי דכתיב "פיה פתחה בהכמה ותורת חסד על לשונה", וכי יש תורה של חסד ויש תורה שאינה של חסד? אלא תורה לשמה זו היא תורה של חסד, שלא לשמה זו היא תורה שאינה של חסד, אקרא דאמרי: תורה ללמדה זו היא תורה של חסד, שלא ללמדה זו היא תורה שאינה של חסד.

התורה בלה חסד להאיר לאחרים, ואפילו בקיום המצות לא נבון לבה לידי מריבות ולחמוף את המצות כל אחד לעצמו, אלא רצון ה' שגם במצות נותר לחבר כדי לשמחה, ולכן אנו מניחים בחוץ את הנרות ששומלים על התורה והמצות, כמ"ש "נר מצוה ותורה אור".

לכן מצות נר הנבנה היא להוציא החוצה בשביל הרבים, עד כדי שאדם שלא הדליק נרות הנבנה יכול לברך על נרות חברה, כי כל אחד שמדליק נרות הוא מדליקם בשביל חבריו שברשות הרבים ולא בשביל עצמו.

מדוע הדליקו נרות במערות?

והיו זמנים שהגויים נזרו שלא להדליק נרות הנבנה, והיו צריכים להדליק רק בתוך הבית, ובנורות האינמיניציבה לא יכלו להדליק אלא רק בחדרי חדרים ובמרתפים, ומדוע באו נורות אלו, הרי בודאי לא הישיר קב"ה דעביד דינא בלא דינא (פרכות ה'), אלא מפני שלא לומדים תורה פראוי ולא לומדים תורה על מנת ללמדה לאחרים, לכן נעשנו שהגויים נזרו עלינו שלא להדליק נרות הנבנה ונאלצנו להכניס את הנרות לתוך הבית, כי בזה נכשלו שלמדו תורה כל אחד לעצמו ולא המיכו עמה לבריות.

מתיקות המים ואש נרות התנבא!

וענינה של האש שהיא בגלוי, עד כדי כך שאש ששרפה דבר 'שמוז' - מי שהקעיר את האש פטור (כ"ט ה). כך בתורה צריך תמיד לקאות לזכות בה את הרבים, כדי שתהיה 'גלויה' לכל.

ועתה יובן מדוע תקנו לפרסם את הנס הנקרא על ידי אש ולא דרך אכילת מאכלים עם שמן וכיצא בזה, משום שפנין שהיונים רצו להמעיט את לפוד התורה ומיזם מצוותיה, ותקב"ה עשה גם ונצחום, לכן עושים זכר לנס בתדלקת נרות לכזו רשות הרבים, שהה הפך רצון היונים.

פי התורה דומה גם למים וגם לאש: למים - משום שפשוט שהמים מרוים את האדם ומצמאנו, כך התורה - אם עוסק בה לשמה, היא מהנה אותו ונותנת לו ספוק ושוב אינו נמשך לתאוות עולם הזה, כי התורה מכניסה באדם טבע של שפלות, כמו המים שפמבעם הם יורדים תמיד מטה, וכשאדם שפל הוא שמה בדלקו ואין נפשו מבקשת את תאוות עולם הזה.

והתורה דומה גם לאש, כי כמו שטבע האש שהיא מתפשטת ממקום למקום ואינה שבעה לעולם, כך לפוד התורה - צריך להיות על מנת ללמדה לאחרים.

בהג הפכות מודים לה' דרך נסוף המים, ובחנכה מפרסמים את הנפסים דרך האש שבנרות. וצריך להביא, מדוע מפרסמים את הנפסים דוקא דרך האש ולא דרך אכילה עם שמן וכיצא בזה?

אלא, והנה פסכות עושים נסוף המים ובזה מודים לה' על כל חסדיו בנשמיית, שפלים תלויים פמים, וגם על חסדיו הרחמיים ששרשם בתורה, וכבר אמרו חז"ל (תענית א) שהתורה דומה למים. עוד אמרו שם שהתורה דומה לאש, שנאמר: "הלא כה דברי פאש נאם ה'".

המשך מתיקות הגושים מעמוד א'

פי כבר הוא מכיר כמה קשה לשמור אדם במצב שכזה - ממה שארע עם חתנו...

כשהוא הזכיר את המלים הללו, כבר לא יכלתי להתאפק ופרצתי בככי למול פניו, הוא נכנס עמי הביתה, התישב על הפסא ונסח להרגיע אותי, ואמר: 'קלמון! באמת אין לך מה להצטער ממעשי בנה שאינך אשם בהם כל עקר!' אבל אני לא יכלתי להרגע, כי בכיתי מסבה אחרת... בעבור כמה דקות, פרצתי את סגר לבי וספרתי לו את כל מה שעוללתי לו.

תתפלאו לשמוע ותראו לאיזה דרגות אדם יכול להגיע; הושע לא נבהל בכלל, הוא אמר לי באמונה שלמה: 'קלמון! אמןם שלמנו לך את דמי השדכנות, אבל אנו יהודים מאמינים בני מאמינים, וברור לנו שלא אתה שדכת בין בתי לחתני, רק ה' לבדו מזוג וזוגים...'

נשקתי את ידו של הושע, ואמרתי לו: 'רבי! אתה דגמה אמתית בשבילי לאדם השלם, ומהיום במקום לקנאות כך רק אלמד מך מדות טובות, ואז הבטחנו זה לזה להתפלל אחד על צרת חברו.

בעבור שבועות אחדים חתנו יצא מבית החולים, ובחסד ה' מצבו הלך והשתפר, וממש באותו זמן אף מצב בני החל להשתפר, עד ששיניהם נעשו בריאים כאחד האדם.

וכאן לא נגמר הספור, לאחר שנתים בני זה השתדך לא פחות מאשר עם בתו הקטנה של הושע, ונעשינו משפחה וידידים אוהבים זה לזה בכל ונפש.

הפרטים שמורים במערכת

שהזנוק והצער שבביתו הכל באשמתי וברע לבי, לכן שתקתי, ומצב בני נעשה גרוע יותר ויותר.

בקר אחד, בני נכנס כשברזל בידו לביתו של הושע כשהבית ריק מיושביו, והחל לשבר לו את השיש שבמטבח היקר שלו. כששמעתי קולות רעש נוראיים, יצאתי מבחלה מביתי, והבחתי בו שהוא בביתו של הושע, נכנסתי אליו כדי לקנעו אותו מך, והוא אים עלי עם המוט שבידו. מיד נסתי החוצה, והוא הקשיף לשבר שם כלים יקרים, וביניהם את הנברשת היקרה שבסלון ביתו של הושע.

נכנסתי לביתי פשאני מכה בהלם, וחשבתי לעצמי מה גרם לבני לעשות מעשים שכאלו, הרי מעולם לא דברתי נגד הושע, כי כל קנאתי בו הייתה מקוננת רק בלבי, וכלפי חוץ הייתי עושה עצמי פאוהבו גם בתוך ביתי. ואז נזכרתי במשנה (אבות פ"ד מ"ה) שלמדתי בדיוק יום לפני כן, 'כל המחלל שם שמים בסתר נפרעין ממנו בגלוי', והבנתי שה' מראה לי בזה את עצמי שפעת קנאתי ורע לבי בשכני - התממש בהני, וכיון שהזקתי לו בסתר בשדוך ששדכתי לבתו בלי שאף אחד יודע מך, קעת ה' עושה שיתפרסם בגלוי שאני הזקתי לו, ואם לא מתפרסם שהזקתי לו בשדוך, מתפרסם שהזקתי לו בכל ביתו...

בצהרים כשהושע הגיע לביתו, נתגלה לעיניו החרבן הגדול שבביתו, והתברר לו דרך בני השכנים שכני החולה הוא זה שעולל כל זאת, מיד הוא צעד לעבר ביתי, ובטוב לבו הוא הרגיע אותי ואמר שהוא מכין אותי,

קבלתי אלפים דולר - אף מהושע ואף מצד החתן, ויצאתי שמח וטוב לב.

לזוג נולדו שלשה בנים, ואז פעבור חמש שנים, המחלה שבאברה הצעיר התפרצה, ומצב אשתו היה כבי רע, אני מתבייש לומר שאז הנאתי גדלה ביותר, כי קעת הושע התחיל לטעם טעם צרות...

הושע לא העלה על דעתו מה שעשיתי לו, וחשב שזוהי מחלה חדשה שלקה בה חתנו, הוא התמודד עם זה בקשי רב, החיוב כבר לא היה נראה על פניו כמקדם, וכשמצב חתנו הדרדר מאד, לא נותרה ברירה אלא לאשפו אוהו בבית החולים, והושע נאלץ להחזיר את בתו הביתה עם גביה...

בעבור חצי שנה של צער איום ונזף בביתו של הושע, התחלתי לחפש שדוך לבני הגדול שעתה הגיע לגיל שמונה עשרה וחצי, ואז צרה נוראה פקדה אותי... בקר אחד בני זה קם והחל לדבר דברים משנים ומזוירים. בתחלה לא התיחסתי לזה, אך הדבר חזר על עצמו והלך והתגבר מיום ליום...

בעבור חרש התגלה לנו שבננו לקה במחלה נפשית קשה, הוא השתולל ברחובות והיה עושה לי בזיונות נוראים בבית המדרש ובבית הפנסת בימי החול ובשבטות, נסיתי לטפל בו אבל הוא סרב לקבל שום טפול ומצבו הלך והדרדר באפן נורא ומחריד, וקעת המצב שלי נהיה כבי רע...

הבנתי בדיוק מפני מה באה לי הצרה הזאת, אבל לא יכלתי לתאר לעצמי שאני עומד ומסביר להושע